

M C M X X I I

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS

**VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO
SENATAS**

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS IŠEIVIJOS INSTITUTO (LII) NUOSTATŲ TVIRTINIMO

2023 m. gruodžio 13 d. Nr. SEN-N-43

Kaunas

Vadovaudamasis Vytauto Didžiojo universiteto Statuto 30.12. punktu bei atsižvelgdamas į Senato Strategijos ir valdymo komiteto nuomonę Senatas **n u t a r i a** patvirtinti Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos instituto (LLI) nuostatus (pridedama).

Pirmininkas

Ričardas Krikštolaitis

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO LIETUVIŲ IŠEIVIJOS INSTITUTO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – Universitetas, VDU) Lietuvių išėivijos instituto (toliau – LII) nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja LII misiją, tikslus, veiklos kryptis, struktūrą ir valdymą, darbuotojų teises, pareigas ir atsakomybę, turto ir lėšų naudojimo tvarką bei kitas nuostatas, susijusias su LII veiklos reglamentavimu.

2. LII yra Universiteto mokslinių tyrimų akademinis padalinys, atliekantis išėivijos organizacijų ir atskirų asmenų kultūrinio, politinio ir mokslinio archyvinio paveldo kaupimo, saugojimo, tyrimų bei eksponavimo funkcijas; vykđantis fundamentinius ir taikomuosius tarpdisciplininius lietuvių diasporos kultūros istorijos bei šiuolaikinės migracijos procesų tyrimus.

3. LII veikia nuo 1994 m. (Universitete 1994 m. lapkričio 23 d. sukurto Išėivijos studijų centro pagrindu) ir yra įkurtas specialiai lietuvių diasporos pasaulyje atsiradimo, išėivijos kultūrinės ir politinės – visuomeninės veiklos problemoms tirti; kaupti, saugoti bei tyrinėti diasporos dokumentinį paveldą.

4. LII valdo ir naudoja LII veikloms vykdyti skirtą materialinę bazę ir lėšas bei yra finansuojamas Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Oficialus LII pavadinimas lietuvių kalba – „Lietuvių išėivijos institutas“ (trumpinys – LII), pavadinimas anglų kalba – „Lithuanian Emigration Institute“.

6. Savo veiklą LII organizuoja vadovaudamasis šiais Nuostatais, Universiteto Statutu, kitais Universiteto vidaus dokumentais ir Lietuvos Respublikos teisės aktais.

II. LII MISIJA, TIKSLAI IR VEIKLOS KRYPTYS

7. LII misija – kaupti, saugoti, tirti bei eksponuoti lietuvių diasporos kultūrinį paveldą; inicijuoti ir vykdyti nacionalinius bei tarptautinius fundamentinius ir taikomuosius tarpdisciplininius diasporos kultūros istorijos ir šiuolaikinių migracijos procesų tyrimus, kurie atliepia Lietuvos mokslo, visuomenės ir valstybės poreikius.

8. LII veikla apima šias pagrindines kryptis:

8.1. archyvinė – išėivijos organizacijų ir atskirų asmenų archyvinio dokumentinio paveldo kaupimas, įvairialypis tvarkymas, saugojimas ir eksponavimas;

8.2. mokslinė tiriamoji – fundamentinių ir taikomųjų tyrimų vykđymas;

8.3. leidybinė – mokslinių tyrimų rezultatų sklaida Lietuvoje bei užsienyje; šaltinių publikavimas;

8.4. šviečiamoji visuomeninė – visuomenės švietimas, informavimas ir komunikacija; mokslinių ir kultūrinių renginių organizavimas; bendradarbiavimas su socialiniais (nacionaliniais, regiono bei tarptautiniais) partneriais.

9. LII tikslai:

9.1. palaikyti ir pildyti LII sukaupto diasporos archyvinio paveldo išteklių pagrindu sukurta lietuvių diasporos mokslinių tyrimų bazę ir infrastruktūrą, naudoti ją nacionaliniams bei tarptautiniams moksliniams tyrimams, studijoms, akademinės bendruomenės ir platesnės visuomenės švietimui, viešajam sektoriui.

9.1.1. kaupti lietuvių diasporos organizacijų ir pavienių asmenų archyvinį (dokumentinį / skaitmeninį / audio - video / meno kūrinių / spaudos / numizmatikos ir t.t.) istorinį paveldą;

9.1.2. rūpintis sukaupto diasporos paveldo išsaugojimu, katalogavimu ir skaitmeninimu; užtikrinti sutvarkytų archyvų prieinamumą vartotojams, Lietuvos bei užsienio tyrėjams bei platesnei visuomenei;

9.1.3. naudoti sukauptų archyvinio duomenų bazę studijų procesams, mokyti studentus bei jaunuosius tyrėjus vykdyti archyvistikos, dokumentų skaitmeninimo bei diasporos paveldo tyrimų darbus, rengti archyvistikos bei diasporos istorijos tyrimų specialistus;

9.1.4. bendradarbiauti su valstybės institucijomis, verslo įmonėmis ir akademinė bendruomene diasporos archyvinio paveldo saugojimo, skaitmeninimo, sukauptų duomenų tvarkymo bei efektyvaus panaudojimo tyrimų procesuose klausimais;

9.1.5. dalyvauti nacionaliniuose ir tarptautiniuose lietuvių diasporos paveldo išsaugojimo, sugrąžinimo į Lietuvą, skaitmeninimo bei sklaidos procesuose.

9.2. vykdyti tarpdisciplininius mokslinius tyrimus bei eksperimentinės plėtros darbus:

9.2.1. inicijuoti ir vykdyti fundamentinius ir taikomuosius tarpdisciplininius lietuvių ir kitų tautų diasporų kultūros istorijos bei šiuolaikinės migracijos procesų tyrimus;

9.2.2. dalyvauti Lietuvos bei tarptautinių mokslo programų projektuose;

9.2.3. skatinti ir plėsti mokslinį bendradarbiavimą su Lietuvos ir užsienio migracijos istorijos tyrimų, diasporos paveldo saugojimo institucijomis, pavieniais mokslininkais ir jų grupėmis;

9.2.4. įtraukti įvairių mokslo sričių (humanitarinių mokslų, sociologijos, politologijos, teisės, menotyros, teatrologijos, antropologijos ir t.t.) atstovus į tarpdisciplininius mokslinių tyrimų projektus sujungiant įvairias mokslines perspektyvas;

9.2.5. į mokslinę diasporos istorijos bei migracijos procesų tiriamąją veiklą įtraukti VDU Humanitarinių, Socialinių, Politikos mokslų bei Menų fakulteto studentus bei jaunuosius tyrėjus, integruojant LII mokslininkų įdirbį ir sukauptą archyvinio-dokumentinio paveldo duomenų bazę į studijų ir jaunųjų mokslininkų rengimo procesus;

9.2.6. prisidėti prie VDU „Pasaulio lietuvių universiteto“ misijos ir strategijos įgyvendinimo atliekant universiteto ir Lietuvos visuomenei bei valstybei aktualius trumpalaikius (arba ilgalaikius) tarpdisciplininius tyrimus;

9.2.7. rūpintis jaunųjų mokslininkų bei tyrėjų kompetencijų tobulinimu (prisidėti prie studentų ir jaunųjų mokslininkų kompetencijų kėlimo, organizuoti podoktorantūros stažuotes, kviesti kitų šalių diasporos procesų tyrėjus pasidalinti turima moksline patirtimi su kitais akademinės bendruomenės nariais).

9.3. vykdyti mokslinių tyrimų rezultatų sklaidą:

9.3.1. publikuoti LII mokslininkų atliktų tyrimų rezultatus nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu;

9.3.2. eksponuoti, skelbti ir publikuoti LII ir kitose institucijose sukauptą Lietuvai reikšmingą lietuvių diasporos dokumentinį paveldą.

9.4. vykdyti LII darbuotojų sukauptos diasporos istorijos ir archyvinio paveldo mokslinių tyrimų patirties sklaidą bei perdavimą visuomenei:

9.4.1. organizuoti mokslo renginius (seminarus / konferencijas / mokslo diskusijas), rengti kultūros renginius, išeivijos menininkų bei kūrėjų darbų parodas, susitikimus-diskusijas su išeivijos atstovais, siekiant akademinę bendruomenę ir Lietuvos visuomenę plačiau supažindinti su diasporos kultūra, istorija, dokumentiniu paveldu;

9.4.2. bendradarbiauti su socialiniais (nacionaliniais, regiono bei tarptautiniais) partneriais; panašaus profilio mokslo, archyvinio paveldo saugojimo/tyrimų institucijomis; Pasaulio lietuvių bendruomene ir lituanistiniais centrais visame pasaulyje;

9.4.3. konsultuoti Lietuvos ir užsienio institucijas bei pavienius asmenis lietuvių diasporos archyvinio paveldo kaupimo, išsaugojimo, įvertinimo bei tyrimų klausimais.

III. TEISĖS IR PAREIGOS

10. LII turi teisę:

10.1. svarstyti klausimus dėl LII struktūrinių vienetų steigimo ir pertvarkos;

10.2. nustatyti vidaus darbo tvarką, darbuotojų teises ir pareigas, pareigybių reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais ir Universiteto vidaus dokumentais;

10.3. nustatyti mokslinių tyrimų kryptis, apimtį ir tematiką atsižvelgus į mokslinių tyrimų galimybes, poreikius, mokslinių tyrimų svarbą Lietuvos ir tarptautinės visuomenės švietimui. LII atliekamų mokslinių tyrimų kryptis ir jų plėtros programas, tematiką ir terminus tvirtina Universiteto Senatas;

10.4. kaupti informaciją apie užsienio valstybėse esantį Lietuvai reikšmingą dokumentinį paveldą, rūpintis lietuvių diasporos organizacijų ir privačių asmenų dokumentinio paveldo kaupimu ir išsaugojimu;

10.5. vykdyti mokslinius tyrimus; verstis taikomąja mokslinė ir eksperimentinės plėtros veiklomis pagal sutartis su Lietuvos ir užsienio fiziniiais bei juridiniais asmenimis; dalyvauti tarptautinėse ir užsienio šalių tyrimų programose;

10.6. viešai skelbti mokslinių tyrimų rezultatus, kiek tai neprieštarauja intelektinės nuosavybės ir komercinių ar Valstybės ir tarnybos paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams bei sutartims su fiziniiais arba juridiniais asmenimis;

10.7. teikti LII nuomonę apie svarstymui pateiktus Universiteto vidaus teisės aktų bei strateginių dokumentų projektus;

10.8. gauti informaciją iš Universiteto administracijos ir kitų padalinių, būtiną LII veiklai užtikrinti.

11. LII savo veiklą grindžia ir vadovaujasi akademinės savivaldos principu; savarankiškai tvarko savo vidaus reikalus, juos gina Universiteto kolegialiuose ir vienasmeniuose organuose.

12. LII pareigos:

12.1. užtikrinti LII bendruomenės narių akademinės laisvės, teisės ir etikos principų įgyvendinimą mokslo veiklose ir socialiniuose santykiuose;

12.2. užtikrinti Lietuvos ir užsienio tyrėjams, Universiteto akademinę bendruomenę ir visuomenę prieigą prie LII saugomo diasporos dokumentinio paveldo laikantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo bei bendrųjų valstybės ir institucijos dokumentų rengimo, tvarkymo ir saugojimo taisyklių;

12.3. vykdyti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Universiteto vidaus dokumentuose nustatytas pareigas.

IV. LII VEIKLOS VALDYMAS

13. LII veiklą organizuoja:

13.1. LII taryba;

13.2. LII direktorius;

13.3. LII patariamoji institucija (toliau – LII direktoratas).

14. LII taryba sudaroma 5 (penkerių) metų laikotarpiui Nuostatuose nustatyta tvarka:

14.1. LII direktorius yra LII tarybos narys pagal pareigas;

14.2. Ne mažiau kaip 2/3 LII tarybos narių sudaro mokslininkai ir iki 10 procentų – socialiniai partneriai (įskaitant, bet neapsiribojant Pasaulio lietuvių bendruomene, atskirų kraštų Lietuvių bendruomenės (LB) ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybą);

14.3. LII taryba pirmajame posėdyje išsirenka pirmininką. LII tarybos pirmininku negali būti LII direktorius.

15. LII tarybos posėdžiai šaukiami ne rečiau kaip du kartus per semestrą. LII tarybos posėdžiai yra teisėti, jei juose dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 LII tarybos narių. Tarybos posėdžius kviečia LII tarybos pirmininkas LII tarybos narius informuodamas ne vėliau kaip 14 (keturiolika) darbo dienų prieš planuojamą susirinkimą.

16. Ne mažiau kaip 1/3 LII tarybos narių siūlymu neeilinis LII tarybos posėdis šaukiamas ne vėliau kaip per 5 (penkias) dienas nuo siūlymo įteikimo LII direktoriui. Siūlyme nurodoma, kokių klausimų posėdis šauktinas.

17. LII tarybos sprendimai priimami paprasta balsų dauguma. Nutarimai neturi prieštarauti Universiteto tarybos, Senato nutarimams ir yra privalomi visiems LII darbuotojams. Šiuos nutarimus gali laikinai sustabdyti rektorius, o atšaukti – LII taryba arba Senatas.

18. LII taryba:

18.1. priima nutarimus svarbiausiais LII veiklos organizavimo ir kitais klausimais;

18.2. svarsto LII struktūrinių vienetų steigimo, pertvarkos ir (arba) panaikinimo klausimus;

18.3. svarsto ir teikia Senatui tvirtinti LII mokslo tyrimų programas ir kryptis;

18.4. svarsto kandidatus mokslo darbuotojo pareigoms eiti ir savo nuomonę teikia Senatui;

18.5. viešo konkurso būdu slaptu balsavimu renka kandidatus į savo struktūrinių vienetų ir veiklos organizavimo formų vadovus ir teikia juos rektoriui. Jeigu rektorius teikiamų kandidatūrų nepatvirtina, LII taryba teikia kitas kandidatūras;

18.6. skirsto LII centralizuotai gautas lėšas;

18.7. atlieka kitas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Universiteto Statute nustatytas funkcijas.

19. LII direktorius, vykdydamas Universiteto Statute nustatytus reikalavimus ir LII tarybos nutarimus, vadovauja LII, veikia jo vardu, jam atstovauja ir yra atsakingas už LII turtą.

20. LII direktoriaus kandidatūrą iš mokslininkų rektoriaus teikimu tvirtina Senatas.

21. LII direktorius atleidžiamas iš pareigų, kai baigiasi rektoriaus įgaliojimai. Pasibaigus LII direktoriaus kadencijai, šis asmuo turi teisę be konkurso grįžti į iki kadencijos ar per kadenciją jo eitas dėstytojo ar mokslo darbuotojo pareigas 5 (penkeriems) metams.

22. LII direktorius:

22.1. įgyvendina Senato, rektoriaus įsakymus ir LII tarybos priimtus nutarimus;

22.2. leidžia LII darbuotojams privalomus potvarkius; rūpinasi LII veiklos organizavimu;

22.3. atsako už LII vidaus tvarką;

22.4. kiekvienais metais atsiskaito LII tarybai už LII veiklą;

22.5. atlieka kitas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Universiteto Statute nustatytas funkcijas.

23. LII direktoriaus potvarkius gali atšaukti LII taryba visų jos narių balsų dauguma arba Universiteto rektorius.

24. Dalį savo funkcijų LII direktorius gali perduoti savo pavaduotojams. Pavaduotoją iš LII mokslo darbuotojų LII direktoriaus teikimu skiria ir atšaukia rektorius. Pasibaigus LII direktoriaus įgaliojimams, baigiasi ir pavaduotojo įgaliojimai. Pasibaigus LII direktoriaus pavaduotojo kadencijai, šis asmuo turi teisę be konkurso grįžti į iki kadencijos ar per kadenciją jo eitas dėstytojo ar mokslo darbuotojo pareigas 5 (penkeriems) metams.

25. LII direktoratą sudaro LII direktorius, pavaduotojai ir kiti LII bendruomenės nariai. LII direktoratui pirmininkauja LII direktorius.

26. LII direktoratas:

26.1. rengia LII veiklos ataskaitą;

26.2. svarsto LII mokslinės veiklos kryptis bei perspektyvas ir teikia rekomendacijas bei rengia LII strateginius veiklos planus;

26.3. svarsto lietuvių diasporos dokumentinio paveldo kaupimo, išsaugojimo bei tyrimų klausimus;

26.4. svarsto ir teikia pasiūlymus dėl LII bendradarbiavimo su kitomis Lietuvos bei užsienio lietuvių bei tarptautinėmis mokslo bei archyvinio paveldo saugojimo institucijomis;

26.5. LII reorganizacijos ir (arba) veiklos nutraukimo atveju svarsto ir teikia pasiūlymus Universiteto Senatui ir Rektoriui dėl LII sukaupto diasporos archyvinio paveldo išsaugojimo ir perdavimo kitoms Lietuvos ar užsienio archyvinėms institucijoms klausimus;

26.6. svarsto organizacinius klausimus;

26.7. rengia LII centralizuotai gaunamų lėšų paskirstymo sąmatą;

26.8. atlieka kitas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir Universiteto Statute nustatytas funkcijas.

V. LII AKADEMINĖ BENDRUOMENĖ

27. LII akademinę bendruomenę sudaro LII mokslo darbuotojai ir kiti darbuotojai, tiesiogiai dalyvaujantys mokslo ar diasporos archyvinio paveldo duomenų išsaugojimo, tvarkymo, infrastruktūros veikloje.

28. LII akademinė bendruomenė vadovaujasi šiais Nuostatais, Universiteto Statutu, Universiteto akademinės etikos kodeksu, Universiteto vidaus tvarkos taisyklėmis ir kitais Universiteto vidaus teisės aktais.

29. LII akademinės bendruomenės nariams laiduojama akademinė laisvė, apimanti minties, išraiškos, mokslo ir pedagoginės veiklos metodų pasirinkimo laisvę atitinkančią pripažįstamus etikos principus, apsaugą nuo varžymų ir sankcijų už savo tyrimų rezultatų ir

įsitikinimų skelbimą, išskyrus atvejus, kai skelbiama informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis ir (arba) Lietuvos Respublikos įstatymų ir (arba) sutarčių su fiziniais ir (arba) juridiniais asmenimis pažeidimas.

30. LII akademinės bendruomenės nariams užtikrinamos kūrybos ir intelektualio darbo autorių teisės, lygios galimybės dalyvauti konkursuose, nešališkas mokslo darbų recenzavimas ir vertinimas.

31. LII darbuotojams užtikrinamos teisės ir socialinės garantijos, kurias nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai, Universiteto vidaus dokumentai ir sudaromos darbo sąlygos, atitinkančios darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus.

VI. LII LĖŠOS IR TURTAS

32. LII lėšas sudaro:

32.1. Universiteto valstybės biudžeto asignavimo dalis, skirta mokslinei veiklai;

32.2. pavedimų ir nuosavos lėšos, gautos iš mokslinių projektinių tyrimų ir eksperimentinės veiklos (MTEP) bei už LII teikiamas mokslines, archyvinių dokumentų naudojimosi, konsultacines ir kitas paslaugas;

32.3. lėšos, gautos kaip parama, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymus;

32.4. kitos teisėtai įgytos lėšos.

33. LII pajamos ir lėšos naudojamos šiuose Nuostatuose nustatytiems tikslams įgyvendinti.

34. LII turtą sudaro Universiteto turtas, Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka priskirtas šiuose Nuostatuose nustatytai veiklai užtikrinti;

35. LII sukauptas lietuvių diasporos archyvinis, dokumentinis paveldas yra Universiteto turtas, saugomas ir prižiūrimas vadovaujantis Universiteto vidaus dokumentais, Lietuvos Respublikos teisės aktais bei dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos taisyklėmis.

36. LII turtas registruojamas ir jo lėšos apskaitomos vadovaujantis Universiteto nustatyta tvarka.

37. LII pertvarkos arba uždarymo atveju, įvertinus LII akademinės bendruomenės ir LII tarybos siūlymus Universitetas turi teisę LII sukauptas diasporos archyvinio paveldo kolekcijas perduoti Lietuvos centriniam valstybės archyvui (LCVA) arba kitai, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos rekomenduotai archyvų saugojimo institucijai, vadovaujantis Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38. Šiuos Nuostatus, jų pakeitimus ir (arba) papildymus tvirtina Universiteto Senatas.

39. LII pertvarkomas arba jo veikla nutraukiama Universiteto Statute nustatyta tvarka.